

Badanie spółdzielni socjalnych we Włoszech

Kraj: Włochy

Podstawowe informacje o systemie

Badanie włoskich spółdzielni socjalnych przeprowadzone w latach 2006-2007 przez L'Istituto Nazionale di Statistica – ISTAT, włoski główny urząd statystyczny.

Cele systemu monitorowania oraz sposób wykorzystania danych w praktyce

Cele działań badawczych było uzyskanie wyczerpującej i kompleksowej wiedzy o włoskich spółdzielniach socjalnych. Zrealizowano je za pomocą rozsyłanego pocztą kwestionariusza, przeznaczonego do samodzielnego wypełniania przez respondentów, jego celem było zaś uzyskanie kompleksowej wiedzy o włoskich spółdzielniach socjalnych. Respondentów wytypowano, odwołując się do danych zgromadzonych przez Izby Handlowe oraz w regionalnych rejestrach spółdzielni socjalnych. Ostatecznie rozesłano 8624 kwestionariusze.

Obszary/działania monitorowane

Kwestionariusz ankiety, podzielony na sześć części, składał się z 35 pytań o zróżnicowanym charakterze, czyli:

1. Dane teleadresowe spółdzielni socjalnej
2. Historia działalności i struktura organizacyjna spółdzielni socjalnej
3. Zasoby ludzkie spółdzielniach socjalnych (członkowie i pracownicy)
4. Sytuacja finansowa spółdzielni socjalnych.
5. Profil działalności gospodarczej i specyfika branży rynkowej, w której działa spółdzielnia.
6. Subiektywna opinie na temat sektora spółdzielni socjalnych

Badaniem objęto dwa typy działalności spółdzielni socjalnych na których wyodrębnienie pozwalają zapisy ustawy o działalności spółdzielni socjalnych¹ umożliwiają wyodrębnienie dwóch typów spółdzielni socjalnych. Spółdzielnie typu A zajmują się głównie świadczeniem usług w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej oraz edukacji. Usługi są świadczone przez członków spółdzielni, będących jednocześnie jej pracownikami, oraz przez wolontariuszy, jednak ustawa wymaga również, aby także odbiorcy usług włączali się w działalność statutową spółdzielni – przynajmniej w zakresie działań mających na celu poprawę własnej

---

¹ ustawa z 8 listopada 1991 nr 381/91. W art. 1. zapisano, że celem spółdzielni socjalnych jest dążenie do ogólnego interesu społeczeństwa, do promocji i integracji społecznej poprzez: a) zarządzanie usługami socjalnymi, zdrowotnymi i edukacyjnymi, b) świadczenie różnych usług w takich sferach, jak rolnictwo, przemysł, przedsiębiorczość oraz zawodowa integracja grup defaworyzowanych

sytuacji. Natomiast spółdzielnie typu B działają na rzecz włączenia w rynek pracy osób ze środowisk dyskryminowanych. W tym wypadku usługi są świadczone przez członków spółdzielni, których co najmniej 30% powinny stanowić osoby wykluczone społecznie.

Proponowane wskaźniki

Obszar monitorowany	Podobszar	Nazwa wskaźnika	Opis wskaźnika	Źródło danych	Częstotliwość
Historia działalności i struktura organizacyjna spółdzielni socjalnej	Zarząd spółdzielni	Informacje o prezesie spółdzielni socjalnych	Wskaźnik gromadzi dane na temat wieku, wykształcenia i doświadczenia zawodowego prezesa spółdzielni socjalnych – stan na dzień badania	Badanie ankietowe	2006-2007
	Historia spółdzielni	Historia działalności spółdzielni socjalnych	Wskaźnik powstał na podstawie informacji zawartych we wskazaniach regionalnego rejestru. Gromadzi dane na temat: <ul style="list-style-type: none"> • Typu spółdzielni (podział na A i B) • Daty rejestracji • Dane w momencie rejestracji 	Regionalny rejestr spółdzielni socjalnych	Dane dla podmiotów funkcjonujących w latach 2006-2007
	Współpraca z sektorem publicznym	Współpraca z sektorem publicznym	Wskaźnik gromadzi informacje na temat: <ul style="list-style-type: none"> • Ilości zawartych umów z sektorem publicznym (stan na dzień badania) • Rodzaju form współpracy z sektorem publicznym (rodzaj umów/porozumień – stan na dzień badania) 	Badanie ankietowe	2006-2007 Ilo
	Konsorcja spółdzielcze	Ilość konsorcjów spółdzielczych w których uczestniczy spółdzielnia	Stan na 31 grudnia roku poprzedzającego rok badania	Badanie ankietowe	2006-2007
Zasoby ludzkie spółdzielni socjalnej	Stan zasobów ludzkich	Ilość zasobów ludzkich spółdzielni	Wskaźnik gromadzi i agreguje informacje na temat: <ul style="list-style-type: none"> • Liczby członków spółdzielni uprawnionych do głosowania • Liczby zatrudnionych pracowników (w podziale na tym zatrudnienia) • Liczby wolontariuszy 	Badania ankietowe	2006-2007

	Struktura zatrudnionych	Struktura zatrudnionych według typu zatrudnienia i płci	Wskaźnik gromadzi informacje na temat liczby osób zatrudnionych w spółdzielniach w podziale na: <ul style="list-style-type: none"> • Płeć • Wymiar czasu pracy (w pełnym/niepełnym wymiarze) • Formy zatrudnienia (współpracownik stały/tymczasowy, rodzaj zawartej umowy) 	Badanie ankietowe	2006-2007
		Struktura zatrudnionych według stanowisk pracy	Wskaźnik gromadzi informacje na temat liczby osób zatrudnionych w spółdzielniach w podziale na następujące grupy stanowisk: <ul style="list-style-type: none"> • menedżerowie i specjaliści, • operatorzy i technicy, • pracownicy administracyjni, • pozostali 	Badania ankietowe	2006-2007
	Rozwój zasobów ludzkich	Liczba osób podnoszących swoje kwalifikacje	Wskaźnik gromadzi informację na temat liczby osób (będącymi zasobami spółdzielni) uczestniczących w szkoleniach i kursach zawodowych w ostatnich 12 miesiącach	Badania ankietowe	2006-2007
Sytuacja finansowa spółdzielni socjalnych.		Rachunek zysków i strat (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania)	Rachunek zysków i strat przeprowadzony na podstawie analizy przychodów ze sprzedaży towarów i usług podmiotom sektora publicznego i prywatnego	Badania ankietowe	2006-2007
		Koszty produkcyjne (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania)	Wysokość kosztów produkcyjnych w szczególności: surowców i materiałów, usług, związane z korzystaniem z majątku osób trzecich; amortyzacja, rezerwy; koszty osobowe; pozostałe koszty operacyjne	Badania ankietowe	2006-2007
		Relacja przychodów finansowych do poniesionych kosztów (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania)		Badania ankietowe	2006-2007

		Relacja przychodów ogółem do kosztów operacyjnych (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania)		Badania ankietowe	2006-2007
		Zysk/strata za zamknięty rok rozliczeniowy (poprzedzający rok badania)		Badania ankietowe	2006-2007
		Bilans finansowy w zamkniętym roku rozliczeniowym (poprzedzającym rok badania)		Badania ankietowe	2006-2007
Profil działalności gospodarczej i specyfika branży rynkowej, w której działa spółdzielnia.	Wskaźniki dla spółdzielni typu A	Obszar działalności spółdzielni	Wskaźnik identyfikuje obszar działalności spółdzielni w następujących kategoriach: <ul style="list-style-type: none"> • rekreacja, • edukacja, • ochrona zdrowia, • praca socjalna, • inny 	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba osób wspieranych ogółem	Wskaźnik gromadzi informację na temat ogólnej liczby osób, które skorzystały z usług oferowanych przez spółdzielnię w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzających rok badania (tj.2005)	Badania ankietowe	
		Liczba odbiorców, którzy w zamkniętym roku rozliczeniowym uczestniczyli w rodzajach usługach oferowanych przez spółdzielnię	Wskaźnik gromadzi informację na temat liczby odbiorców, którzy w zamkniętym roku rozliczeniowym uczestniczyli w następujących rodzajach usług oferowanych przez spółdzielnię: <ul style="list-style-type: none"> • rekreacji, rozrywce i animacji • zorganizowanym wypoczynku latem i zimą • usługach edukacyjnych dla dorosłych • usługach edukacji przedszkolnej 	Badania ankietowe	2006-2007

			<ul style="list-style-type: none"> • usługach edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych • poradnictwie edukacyjnym i zawodowym • usługach dla osób starych • profilaktycznych usługach zdrowotnych • ratownictwie i transporcie medycznym • pracy socjalnej • doradztwie socjalnym i rodzinnym • opiece domowej • przystosowaniu mieszkań dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na stopień niepełnosprawności lub chorobę • usługach dla imigrantów • innych 		
		Liczba osób wspieranych przez spółdzielnie w podziale na grupy zagrożone wykluczeniem	<p>Wskaźnik gromadzi informację na temat liczby osób, które skorzystały z usług oferowanych przez spółdzielnię w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzających rok badania (tj.2005) w podziale na następujące grupy zagrożone wykluczeniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby uzależnione od alkoholu i innych środków psychoaktywnych • osoby starsze (powyżej 65 roku życia) • więźniowie oraz byli pensjonariusze zakładów karnych • bezrobotni • osoby przewlekłe i śmiertelnie chore • osoby z zaburzeniami psychicznymi • osoby niepełnoletnie (poniżej 18 roku życia) • bezdomni • pozostałe 	Badania ankietowe	2006-2007
		Ogólna liczba osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,	Wskaźnik gromadzi informację na temat ogólnej liczby osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku	Badania ankietowe	2006-2007

	Wskaźniki dla spółdzielni typu B	które uczestniczyły w działaniach spółdzielni w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym badanie (tj.2005)	pracy, które uczestniczyły w działaniach spółdzielni w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym badanie (tj.2005)		
		Liczba osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które uczestniczyły w działaniach spółdzielni (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym badanie) w podziale na typ zaangażowania.	Wskaźnik gromadzi informację na temat liczby osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które uczestniczyły w działaniach spółdzielni (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym badanie) w podziale na następujące typy zaangażowania: <ul style="list-style-type: none"> osoby zaangażowane bez umowy o pracę, osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę 	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które uczestniczyły w działaniach spółdzielni (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym badanie) w podziale na grupy wykluczenia.	Wskaźnik gromadzi informację na temat liczby osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które uczestniczyły w działaniach spółdzielni (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym badanie) w podziale na następujące grupy wykluczenia: <ul style="list-style-type: none"> osoby uzależnione od alkoholu i innych środków psychoaktywnych więźniowie oraz byli pensjonariusze zakładów karnych osoby niepełnosprawne fizycznie i intelektualnie osoby niepełnoletnie (poniżej 18 roku życia) pozostałe 	Badania ankietowe	2006-2007
		Sektor działalności spółdzielni	Wskaźnik gromadzi informację na temat następujących sektorów działalności spółdzielni: <ul style="list-style-type: none"> rolnictwo, przemysł i budownictwo, handel i usługi 	Badania ankietowe	2006-2007

	Wskaźniki dla respondentów reprezentujących konsorcja i związki spółdzielni socjalnych	Liczba podmiotów wchodzących w skład konsorcjum	<p>Liczba podmiotów wchodzących w skład konsorcjum (stan na 31 grudnia roku poprzedzającego rok badania) z uwzględnieniem dekompozycji na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spółdzielnie socjalne, • spółdzielnie innego typu, • konsorcja spółdzielni socjalnych • konsorcjów spółdzielni innego typu 	Badania ankietowe	2006-2007
		Usługi, które w ramach konsorcjum oferowano spółdzielniom członkowskim	<p>Usługi, które w ramach konsorcjum oferowano spółdzielniom członkowskim (w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania) z uwzględnieniem dekompozycji na następujący rodzaj usług:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promowanie wizerunku spółdzielni • promowanie nowych usług • wsparcie we wprowadzaniu do obrotu nowych usług i produktów • pomoc w rekrutacji personelu • wsparcie w zakupie materiałów • usługi księgowe i doradztwo podatkowe • wsparcie w organizacji szkoleń pracowników • wymiana informacji i doświadczeń między spółdzielniami • wsparcie w zarządzaniu strategicznym • wsparcie w zakresie generalnego wykonawstwa 	Badania ankietowe	2006-2007
	Wskaźniki dla wszystkich typów spółdzielni	Liczba spółdzielni, które w ciągu ostatnich dwóch lat dokonały wymiany osób zarządzających spółdzielnią	Wskaźnik dotyczy dwóch ostatnich, zamkniętych lat rozliczeniowych poprzedzających rok badania	Badania ankietowe	2006-2007

		Liczba spółdzielni, które w ciągu ostatnich dwóch lat poszerzyły ofertę o nowe produkty lub usługi	Wskaźnik dotyczy dwóch ostatnich, zamkniętych lat rozliczeniowych poprzedzających rok badania	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba spółdzielni, które w ciągu ostatnich dwóch lat rozpoczęły oferowanie dóbr lub usług nowym grupom klientów i odbiorców	Wskaźnik dotyczy dwóch ostatnich, zamkniętych lat rozliczeniowych poprzedzających rok badania	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba spółdzielni, które w ciągu ostatnich dwóch lat wprowadziły instrumenty oceny satysfakcji klientów	Wskaźnik dotyczy dwóch ostatnich, zamkniętych lat rozliczeniowych poprzedzających rok badania	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba spółdzielni, które w ciągu ostatnich dwóch lat wprowadziły certyfikaty jakości	Wskaźnik dotyczy dwóch ostatnich, zamkniętych lat rozliczeniowych poprzedzających rok badania	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba spółdzielni, które w ciągu ostatnich dwóch lat prowadzono akcje reklamowe i marketingowe z wykorzystaniem nośników elektronicznych lub prasy	Wskaźnik dotyczy dwóch ostatnich, zamkniętych lat rozliczeniowych poprzedzających rok badania	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba spotkań członków zarządu spółdzielni	Wskaźnik dotyczy liczba spotkań członków zarządu spółdzielni, które odbyły się w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania, w podziale na następujące kategorie: <ul style="list-style-type: none"> • jedno/dwa • trzy/cztery • więcej niż cztery 	Badania ankietowe	2006-2007
		Liczba spotkań udziałowców spółdzielni	Wskaźnik dotyczy liczba spotkań udziałowców spółdzielni, które odbyły się w zamkniętym roku rozliczeniowym poprzedzającym rok badania, w podziale na następujące kategorie: <ul style="list-style-type: none"> • jedno/dwa • trzy/cztery 	Badania ankietowe	2006-2007

			<ul style="list-style-type: none"> więcej niż cztery 		
		Odsetek członków uprawnionych do głosowania uczestniczących w posiedzeniu spółdzielni, na którym przyjęto uchwałę budżetową		Badania ankietowe	2006-2007

Organizacja (kto zbiera dane, w jaki sposób, z jaką częstotliwością)

Dane zbierał włoski główny urząd statystyczny ISTAT w latach 2006-2007.

Element wyróżniający dobrą praktykę

Włochy są jednym z niewielu państw UE, w których funkcjonują spółdzielnie socjalne, a wypracowane tam rozwiązania wywarły wpływ na unormowania legislacyjne przyjęte m.in. w Polsce. To powód, dla którego warto szczegółowo przedstawić włoski system monitoringu, z uwzględnieniem badań prowadzonych wśród spółdzielni socjalnych w ramach programu statystyki publicznej. Na podstawie tego badania powstał system monitorowania spółdzielni socjalnych EURICSE.

Dodatkowe uwagi

Brak

Źródło:

ISTAT 2008 Le cooperative sociali in Italia anno 2005, Roma.